

CZU: 378.041:378.126

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5779450>

IMPACTUL ACTIVITĂȚII INDEPENDENTE A STUDENȚILOR PEDAGOGI ÎN FORMAREA PROFESIONALĂ ÎNȚIALĂ

Daniel ROMAN

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Profesionalizarea cadrelor didactice bazată pe competențe avansează programelor de formare atribuțiunii de pregătire inițială a studenților pedagogi pentru activitatea independentă. Cercetările pedagogice demonstrează importanța preocupărilor cadrelor didactice universitare pentru planificarea activității independente, orientate spre dezvoltarea capacităților de autoinstruire și promovare a valorilor culturii învățării autodirijate a studenților. Transformarea condițiilor pedagogice din mediul universitar în resurse de facilitare a activității de învățare socială constituie un indicator important al calității studiilor universitare.

Cuvinte-cheie: studenți, activitate independentă, autoinstruire, învățare autodirijată.

THE IMPACT OF THE INDEPENDENT ACTIVITY OF PEDAGOGICAL STUDENTS IN INITIAL VOCATIONAL TRAINING

Competency-based teacher professionalisation generates the formation of independent learners during the initial teacher training programmes. Pedagogical research reveals the importance of university teachers' awareness of the need to design activities oriented towards the development of autonomous learning skills and promotion of a self-directed learning culture in students. Converting the university pedagogical conditions into resources that facilitate students' independent learning is an important indicator of the quality of university education.

Keywords: students, independent learning, self-training, self-directed learning.

Evoluția sistemului de formare profesională a cadrelor didactice în societatea contemporană avansează noi exigențe, sporind constant rolul „autoeducației, autoedificării și autodezvoltării, autocontrolului și autoreglării, autoevaluării și autocunoașterii, autoproiectării și autocorecției, autoperfecționării și autorealizării, și, nu în ultimul rând, al autoorganizării proprii activității de învățare” în raport cu apariția noilor resurse de cunoaștere științifică, inductivă, deductivă și analogică, specifice pedagogiei” [1, p.65].

Din această perspectivă, metamorfoza formării stilului de învățare profesionale se produce „dinspre învățarea dirijată, sub îndrumarea cadrelor didactice, spre învățarea independentă”, care devine un stil de cunoaștere științifică inovatoare [2, p.21]. Se constată faptul că „viitorul aparține școlii inovatoare” [3], instituțiile educaționale fiind conectate la programe comune de experimentare a noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare în scopul gestionării și asigurării calității autoinstruirii” în acord cu noua paradigmă a educației. Rezultate din provocările sociale actuale, inclusiv din teoria constructivistă, noile paradigme ale educației orientează dinamica pozitivă a generării proceselor de cunoaștere și amplifică exigențele privind calitatea cadrelor didactice în perspectiva adaptării profesionale la schimbare.

Abordările postmoderne ale sistemului de formare a cadrelor didactice evidențiază importanța gândirii profesionale și a activității autonome, a implicării personale, autoreglării, a învățării personale, stimulând creativitatea și competențele metacognitive de atingere a obiectivelor de formare prin accesul instantaneu la informație și prin schimbările pozitive constante în spiritul epocii contemporane, dorința de autoîmplinire și dezvoltare personală, de valorificare a oportunităților de învățare, minimalizând anxietatea profesională [1, p.65].

Analiza sistemică a teoriilor și paradigmatelor învățării academice, care susțin afirmarea autoinstruirii studenților, focalizează atenția asupra diversității modelelor activității independente – „modificarea de comportament rezultată în urma unei experiențe trăite”. Teoriile cognitive, metacognitiviste și constructiviste reflectă necesitatea angajării efective a studenților în „producerea noilor cunoștințe” ca rezultat al procesului de învățare [4, p.13].

Activitatea independentă a studenților asigură rezolvarea obiectivelor autoformării profesionale, poate fi individuală sau în grupuri și presupune autoinformarea, autoorganizarea, automonitorizarea activității de învățare profesională [5, p.31]. **Învățarea autodirijată este o activitate bazată pe autoresponsabilizare profesională.** Studenții sunt autonomi în procesul de formare profesională și, explicit, răspunzători în ceea ce

privește învățarea, având în vedere faptul că autonomia este relativă, la fel ca și responsabilizarea: „Autoresponsabilizarea se raportează la activitatea Sinelui și mai puțin la condițiile de socializare ale persoanei; deci, aceasta se referă la șansele, barierele și implicațiile personale în procesul de învățare” [6, p.52].

Din acest unghi de vedere, P.Smith menționează că *autodirijarea este simultan un proces cognitiv și socio-emoțional*, universul psihic fiind marcat de emoții; *autodirijarea (implicit și învățarea autodirijată) se declanșează pe un fond emoțional*, fiind pluridimensional determinat. *Învățarea autodirijată este reflexivă* (și, implicit, emoțională), deci conștientă de efemeritate și eroare, generând relativitate constructivă [7, p.60].

Având în vedere multitudinea teoriilor ce explică specificul învățării autodirijate în mediul universitar, activitate complexă ce poate fi reinterpretată din perspectiva criteriilor de calitate și eficiență praxiologică, considerăm utilă abordarea holistică. În acest context autoinstruirea vizează evoluția paradigmatelor actuale ce susțin concepția de învățare independentă (Tab.1):

Tabelul 1

Paradigme ce explică conceptul de învățare independentă a studenților [8, p.14]

Nr. d/o	Paradigme actuale ce susțin concepția de învățare independentă	Valori privind activitatea independentă
1.	Paradigma învățării ca procesare de informație	Capacități de procesare autonomă a informației
2.	Paradigma învățării ca elaborare (inter) activă de cunoștințe	Capacitatea de explorare a cunoștințelor
3.	Paradigma învățării ca construcție a cunoașterii	Capacitatea de a construi noi idei pedagogice
4.	Paradigma învățării ca autoexplorare și autodescoperire	Capacitatea de a explora conținuturi necunoscute
5.	Paradigma învățării prin studiu. Învățarea angajantă	Capacitatea de implicare în studiul individual

Cercetătorii din domeniu au ajuns la concluzia că *dezvoltarea competențelor de învățare independentă vizează, în primul rând, capacitatea de autoorganizare*, competențele „personale” și „sociale” fiind esențiale în acest sens, deoarece „formarea competențelor nu dă rezultate decât în forme specifice de învățare autoorganizată, având în vedere faptul că fiecare își construiește, pentru sine, sensul și însemnătatea activităților în care se angajează. Capacitățile cognitive ale fiecărei persoane se îmbină organic cu biografia sa. Astfel, stilul de învățare poate fi explicat astfel: „învățăm cum am „învățat anterior”, învățăm ceea ce „se potrivește cu sistemul nostru psihic” aplicând tehnologii specifice; construim sensuri (individual, autoreferențial și în conformitate cu structura psihică personală). Rezultatele activității de învățare independentă parcurg filiera experiențelor individuale de cunoaștere, rațiuni din care „nu întotdeauna ceea ce spune și crede profesorul este identic cu ceea ce aude și înțeleg studenții”, fiecare având propriul sistem „autocreativ”” [7, p.34].

Abordarea personalizată a procesului de formare profesională inițială a cadrelor didactice antrenează în cercetare analiza diferitor modele de predare-învățare-evaluare ce determină succesul activității de învățare autodirijată. Cadrele didactice universitare pot recurge la diferite modele de predare pentru a armoniza predarea cu stilurile de învățare ale studenților [9].

Tabelul 2

Corelația personalizare-diferențiere-individualizare [10, p.25]

Învățarea personalizată	Învățarea diferențiată	Învățarea individualizată
Începe cu subiectul	Cu grupe de studenți	Explorarea nevoilor unui subiect individual
Conectează activitatea educațională cu interesele, pasiunile, aspirațiile studenților	Ajustează programul la nevoile grupului	Ajustează nevoile de învățare ale individului
Studenții participă activ în procesul de învățare	Instruirea explicită se bazează pe nevoile grupului	Instruirea explicită se bazează pe nevoile individului
Studenții sunt auziți și pot lua decizii	Profesorii creează sau adaptează învățarea în dependență de nevoile studenților	Profesorii organizează lecțiile în dependență de nevoile individuale

Diferite obiective pentru fiecare	Aceleași obiective	Aceleași obiective
Studentul alege resursele și TIC	TIC și resursele sunt selectate pentru a susține programul de învățare	Studentii sunt dependenți de profesori în procesul de învățare
Model bazat pe formarea competențelor: cognitive, metacognitive	Bazat pe Sistemul Carnegie: cât timp un student petrece în contact direct cu profesorul	Bazat pe Sistemul Carnegie: unitatea standard este de o oră/zi, 5 zile/săptămână, timp de 24 săptămâni; în total 120 ore de contact direct
Evaluarea ca proces include componenta metacognitivă: cum se realizează învățarea, reflectarea supra propriei învățări și stabilirea ajustărilor necesare pentru realizarea obiectivelor	Evaluarea se referă la strategii diferențiate de predare	Evaluarea se referă la strategiile care confirmă ce cunoștințe are individul și care vor fi următorii pași în programul individual de dezvoltare

În învățământul superior pedagogic este importantă crearea unui context motivațional optim, conceput pentru a stimula și favoriza procesul de învățare autonomă. În fond, *învățarea autodirijată* se fundamentează pe *încrederea în sine* (variabilă cu pregnant accent emoțional), pe optimism și, deopotrivă, pe curiozitate epistemică (interes față de cunoașterea științifică a proceselor existențiale). Plăcerea de a învăța și trăirea satisfacției asociate sunt esențiale în acest sens [4, p.46].

Tabelul 3

Caracteristici necesare activității independente a studenților în contextul competențelor profesionale ale pedagogilor

Avantajele studenților în autoeducația universitară
mobilitate și independență; accesibilitate, competitivitate; metode și tehnici de căutare activă și dinamică; eficientizarea activităților de învățare; dezvoltarea competențelor de comunicare și a studiului individual; consolidarea abilităților de investigare științifică; dezvoltarea motivației; stimularea gândirii logice și a imaginației; asigurarea unui feedback permanent; prelucrarea rapidă a datelor, interpretarea rezultatelor, realizarea graficelor, tabelelor etc.

Din analiza conținutului reperelor teoretice studiate au fost formulați indicatorii pregătirii profesionale pentru activitatea independentă a studenților, prezentați în Tabelul 4.

Tabelul 4

Indicatorii pregătirii profesionale a studenților pentru activitatea independentă

automotivare pentru activitatea de învățare independentă și dezvoltare profesională	organizarea metodologiei de comunicare a rezultatelor învățării	organizarea studiului individual orientat spre atingerea scopului, descrierea rezultatelor cercetării	selectarea strategiilor adecvate învățării autonome, demonstrarea de comportamente performante	aplicarea strategiilor optime de autoevaluare	aprecierea obiectivă a calității comportamentelor învățate
---	---	---	--	---	--

În demersul formării competențelor profesionale a cadrelor didactice, constatăm cu exactitate importanța valorizării principiilor didactice ale pedagogiei contemporane [11, p.46]:

- *Principiul construcției componențiale* care vizează structurarea conținutului de studiu în secțiuni, componente, pentru a realiza și eficientiza succesul învățării individuale. În cadrul realizării acestuia se consolidează cunoștințele, se evită fragmentarea exagerată a conținutului și se asigură ansambluri de informații unitare mai vaste, în dependență de nivelurile/ciclurile sistemului de învățământ;
- *Principiul participării și învățării active* care determină fiecare student să recepționeze și să conștientizeze conținutul parcurs și să participe activ la realizarea dezbaterilor și la prezentarea răspunsurilor la întrebări, la elaborarea și realizarea sarcinilor în cadrul fiecărei teme studiate;
- *Principiul integrării și fixării imediate a cunoștințelor* care determină repetarea cunoștințelor anterioare și stocarea altor noi. Ca urmare, permite continuarea studierii unei alte teme noi. Respectarea acestui principiu evită lacunele în cadrul reușitei și asigură un studiu ritmic, sistematic și continuu.

În aceeași ordine de idei, **principiile ce facilitează învățarea independentă** sunt: (a) *principiul individualizării* care nu delimitează timpul de studiu al unei teme noi, astfel studentul având posibilitatea de a relua studiul în avantajul recepționării, de a conștientiza și de a aplica cunoștințele noi în corelație cu cele anterioare. Principiul vizat stimulează, motivează abordarea unor conținuturi individuale și diferențiate. În acest caz se pot elabora și conținuturi/programe adiționale, care cuprind informații suplimentare ce pot fi aplicate în cazul în care studentul întâmpină dificultăți în studiu; (b) *principiul progresului gradat*, al performanțelor care prevede introducerea gradată, progresivă a complexității și dificultăților conținutului de studiu. Pentru o realizare eficientă, acesta determină integrarea unor informații suplimentare și contribuie la învățarea temeinică și aplicativă; (c) *principiul conexiunii inverse* considerat fundamental, asigură feedback-ul, modificând fluxul de accesare [12, p.127]. Orientarea didacticii universitare moderne spre studiul competenței de autoinstruire este un subiect pe cât de tentant, pe atât de dificil", constată M.Ionescu, subliniind în acest sens că „valoarea formativă a principiului învățării prin acțiune determină eficiența procesului educațional și a autoeducației” [13, p.127], deoarece eficiența socioprofesională a studenților pedagogi depinde în măsura esențială de strategiile de autoeducație formate pentru dezvoltarea profesională.

În concluzie, din rațiunile expuse, rolul învățământului profesional pedagogic este de a contribui la formarea competenței de autoinstruire a studenților prin valorificarea activă a unor strategii de învățare autodirijată ce pot facilita promovarea în carieră și autoeficiența profesională. În acest context, construirea mediului favorabil bazat pe valorile culturii învățării academice creează studenților oportunități de a-și gestiona autonom dezvoltarea profesională continuă. Actualmente, educația și învățarea pe tot parcursul vieții actualizează cele mai integrative modalități de dezvoltare a cadrelor didactice, creând, astfel, oportunități pedagogice pentru autoperfecționarea profesională. Se resimte nevoia de cadre didactice mobile, constructive, responsabile, cu tendințe explicite de formare/ dezvoltare profesională continuă.

Referințe:

1. COJOCARU-BOROZAN, M. *Teoria culturii emoționale*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2010. 239 p.
2. DUMBRAVEANU, R., PÂSLARU, V., CABAC, V. *Competențe ale pedagogilor: Interpretări*. Chișinău: Continental Grup, 2014, p.69. ISBN 978-9975-9810-5-7
3. DOBREA, M. *Aspecte privind formarea competenței de autoinstruire a studenților*. Cluj Napoca, 2014. 150 p.
4. NEACȘU, I. *Învățarea academică independentă*. Ghid metodologic. București, 2006. 80 p.
5. DANDARA, O. *Învățarea academică independentă – modalitate de formare a competențelor profesionale*. În: *Revista Științifică a Universității de Stat „Studia Universitatis”*, 2009, nr.4, p.31- 39.
6. LUKACS, E. *Evaluarea performanțelor profesionale*. București: Editura Economică, 2019. 340 p.
7. PELLGRINI, S.P. *A psychology of education*. Major, 2000. 60 p.
8. VOVNENCIUC, O. *Modelul de dirijare a lucrului independent al studenților în cadrul învățământului mixt*. În: *Revista Științifică a Universității de Stat „Studia Universitas”*, 2012, nr.9, p.59-72.
9. *The Future of Education*. Center for Digital Technology and Management. Munich, 2015.
10. ȘCHIOPU, L. *Eficiențizarea învățării limbii engleze prin învățarea personalizată*: Teză de doctor în științe pedagogice (rezumat). Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2016.
11. CRISTEA, S. *Instruirea/ Procesul de învățământ*. În: *Colecția „Concepte fundamentale în pedagogie”* Vol.6. București: Didactica Publishing House, 2017. 132 p.

12. BOLBOCEANU, A., VRABII, V. *Dezvoltarea personală a cadrului didactic ca organizator al cunoașterii și facilitator motivațional* (ghid metodologic). Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2018. 58 p. ISBN 978 9975 48 136 6
13. IONESCU, M., BOCOȘ, M. *Tratat de didactică modernă*. Pitești: Paralela 45, 2009.

Date despre autor:

Daniel ROMAN, doctorand, Școala doctorală *Științe ale Educației*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”.

ORCID: 0000-0003-0295-3633

Prezentat la 06.10.2021